70270 ـ قۇرئاننى خاتا تىلاۋەت قىلىدىغان ئىمامنىڭ ئارقىسىدا ئوقۇغان ناماز توغرا بولامدۇ؟

سۇئال

مەن ناماز ئوقۇيدىغان مەسچىتنىڭ ئىمامى پاتىھە سۈرىسىنى خاتا ئوقۇيدۇ، پىچ ئوقۇيدىغان ھەرپىنى پەتھە ۋە كەسىر ئوقۇيدۇ، شۇنىڭ بىلەن ئايەتنىڭ مەنىسى ئۆزگىرىپ كېتىدۇ، بۇ ئىمامغا ئەگىشىپ ئوقۇغان ناماز توغرا بولامدۇ؟.

بىزنىڭ مەسچىتىمىزدە نامازدىن كېيىن ھەممە جامائەت بىرلىكتە: "يا لەتىيپ" دەپ يۈز قېتىم دەيدىغان بىدئەت ئىشلارمۇ بار؟. بۇ ھەقتە چۈشەنچە بېرىشىڭلارنى سورايمەن.

تەپسىلى جاۋاپ

بارلىق گۈزەل مەدھىيىلەر ئالەملەرنىڭ رەببى بولغان ئاللاھقا خاستۇر، پەيغەمبىرىمىز مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا، ئائىلە تاۋابىئاتلىرىغا، ساھابىلىرىغا ۋە قىيامەتكىچە ئۇلارغا ئەگەشكەن كىشىلەرگە ئاللاھنىڭ رەھمەت سالاملىرى بولسۇن.

كىمكى ئىمام بولسۇن ياكى يالغۇز ناماز ئوقۇسۇن ياكى ئىمامغا ئىقتىدا قىلسۇن پاتىھە سۈرىسىنىڭ مەنىسى ئۆزگىرىپ كېتىدىغان دەرىجىدە خاتا ئوقۇيدىكەن ئۇ كىشىنىڭ نامىزى باتىل بولىدۇ، چۈنكى پاتىھە سۈرىسى دېگەن نامازنىڭ ئاساسلىق رۇكنىدىن بىرى، بۇنداق كىشى پاتىھەنى توغرا ئوقۇشنى ئۆگىنىشى ۋاجىپ، ئەگەر شۇنچە تىرىشىپمۇ توغرا ئوقۇشنى ئۆگىنەلمەي قالسا ئاللاھ تائالا ئىنسانىنى تاقىتى يەتمەيدىغان ئىشقا تەكلىپ قىلمايدۇ، لېكىن ئۇ كىشى ئىمام بولۇپ قالسا ئۇ كىشىگە ئۆزىگە ئوخشاش ياكى ئۆزىدىنمۇ بەكرەك توغرا ئوقۇيالمايدىغان كىشى ئىقتىدا قىلسا بولىدۇ.

ئىمام نەۋەۋي رەھىمەھۇللاھ مۇنداق دەيدۇ: "ئايەتنى توغرا ئوقۇيالمايدىغان كىشىنىڭ ئىمام بولىشى مەكروھ بولىدۇ، ئاندىن قىرائىتىگە قۇلاق سالمىسا، ئەگەر ھەربىرىتە خاتالىق بولسىمۇ مەنا ئۆزگەرمەيدىغان ھالەتتە ئوقۇسا ئۆزىنىڭ ۋە ئۆزگە ئىقتىدا قىلغان كىشىنىڭ نامىزى توغرا بولىدۇ، ئەمما مەنا ئۆزگىرىپ كېتىدىغان بولسا ناماز باتىل بولىدۇ، خۇددى" ئەنئەمتە دېگەننى ئەنئەمتۇ دەپ، سىراتەل مۇستەقىمنى سىراتەل مۇستەقىين دېگەنگە ئوخشاش، ئەگەر ۋاقىت بولۇپ، تىلىنى بويسۇندۇرۇپ ئۆگىنىش ئىمكانىيىتى بولسا ئۆگىنىشى لازىم، ئەگەر نامازنىڭ ۋاقتى ئاز قالغان، ئۆگىنىپ بولالمايدىغان بولسا نامازنى شۇ بويۇنچە ئادا قىلىپ كېيىن قازاسىنى قىلىدۇ، ئۇ كىشىگە ئىقتىدا قىلغىلى بولمايدۇ. ئەگەر تىلىنى بويسۇندۇرۇپ بولالمىسا ياكى ئۇگەنگىدەك ئىمكانىيەت بولمىسا، مەسىلە پاتىھە سۈرىسىدىلا بولسا ئۇ كىشىگە ئۆزىگە ئوخشاش كىشى ئىقتىدا قىلىپ ئوقۇغان بولسا ئۇ كىشىنىڭ نامىزى توغرا بولىدۇ، ئەمما ئايەتنى توغرا ئوقۇيدىغان كىشى ئىقتىدا قىلغان بولسا ئۇ كىشىنىڭ نامىزى توغرا بولمايدۇ . (خۇددى قارىنىڭ بىلمەيدىغان كىشىگە ئىقتىدا قىلسا نامىزى دۇرۇس بولمىغانغا ئوخشاش). ئەمما مەسىلە پاتىھە

سۈرسىده بولماي باشقا سۈرىده بولغان بولسا، ئۇ كىشىنىڭ ۋە ئۇنىڭغا ئىقتىدا قىلغان كىشىنىڭمۇ نامىزى توغرا بولىدۇ". ["رەۋزەتۇل تالىبىين" 1 ـ توم 350 ـ بەت.]

ئىبنى قۇدامە رەھىمەھۇللاھ مۇنداق دەيدۇ: "ئەگەر باشقا سۈرىنى ياخشى ئوقۇسىمۇ پاتىھە سۈرسىنى ياكى بەزى ئايەتلەرنى ياخشى ئوقۇيالمايدىغان كىشى ئۆزىگە ئوخشاش كىشىلەرگە ۋە ئوقۇغان كىشىلەرگە ئىمام بولغان بولسا، ئۆزىگە ئوخشاش كىشىلەرنىڭ نامىزى توغرا بولىدۇ، ئوقۇغان كىشى بولسا نامازنى قايتىدىن ئىئادە قىلىپ ئوقۇيدۇ".

ئاندىن مۇنداق دېدى: "كىمكى پاتىھە سۈرسىدىن بىر ھەرپىنى ئوقۇيالماي تاشلاپ قويسا ياكى باشقا بىر ھەرپكە ئالماشتۇرۇپ ئوقۇسا، كوماكلىقتىن رانى غەيىن ئوقۇسا، ھەرپىنى ھەرپكە كىرگۈزۈۋەتسە، ياكى مەنىسىگە تەسىر يېرىدىغان ھالەتتە خاتا ئوقۇسا، ئىييىاكە دىكى كاپىنى زىر ئوقۇسا، ئەنئەمتە دىكى تانى پىچ ئوقۇسا، تولۇق ئوقۇشقا قادىر بولالمىسا، ئۇ كىشى ساۋاتسىز ئادەمگە ئوخشاش بولۇپ، ساۋاتلىق كىشىنىڭ ئۇنىڭغا ئىقتىدا قىلىپ نامان ئادا قىلىشى توغرا بولمايدۇ، پەقەت ئۆزىگە ئوخشاش ساۋاتسىز كىشىلەر ئىقتىدا قىلسا ئۇلارنىڭ نامىزى دۇرۇس بولىدۇ، چۈنكى ئۇلار ساۋاتسىزلىقتا ئوخشاش، ئىككىلىسى ياخشى قىلالمىغاندىن كېيىن بىر-بىرىنى تولۇقلايدۇ، ئەگەر تىرىشچانلىق قىلسا تۈزىتىپ ئوقۇيالايدىغان بولۇپ، بۇنىڭغا تىرىشمىسا نامىزى دۇرۇس بولمايدۇ ۋە ئىقتىدا قىلغان كىشىنىڭ نامىزىمۇ توغرا بولمايدۇ.

يەنە مۇنداق دەيدۇ: "ئايەتنىڭ مەنىسىگە تەسىر يەتمىسىمۇ غەلەت ئوقۇيدىغان ئىمامغا ئىقتىدا قىلىش مەكروھ بولىدۇ، ئىمام ئەھمەد بۇنىڭغا دەلىل بايان قىلغان، غەلەت ئوقۇمايدىغان كىشىنىڭ نامىزى دۇرۇس بولىدۇ، چۈنكى ئىمام پەرز بولغان قىرائەتنى ئادا قىلدى، ئەگەر پاتىھەدىن باشقا سۈرىنى غەلەت ئوقۇغان بولسا، بۇ ئۇ كىشىنىڭ ۋە ئۇنىڭغا ئىقتىدا قىلغان كىشىلەرنىڭ نامىزىنىڭ توغرا بولىشىنى چەكلىمەيدۇ، لېكىن قەستەن شۇنداق قىلغان بولسا، ئۇلارنىڭ ھەممىسىنىڭ نامىزى باتىل بولىدۇ.

ئەمما غەلەت ئوقۇسىمۇ ئايەتنىڭ مەنىسى خاتا بولمىسا، ئۇ كىشىگە ئىقتىدا قىلىپ نامان ئادا قىلىش دۇرۇس بولىدۇ، ئۇ كىشىنىڭ قىرائەتنى توغرا شەكىلدە قىلىشنى ۋاجىپ بولىدۇ، ئەگەر خاتالىق پاتىھە سۈرسىنىڭ غەيرىدە بولسا بۇ نامازنى باتىل قىلمايدۇ ، لېكىن نامازنىڭ ساۋابىنى كېمەيتىدۇ، قىرائەتنى توغرا-ياخشى قىلىدىغان كىشىگە ئىقتىدا قىلىپ نامان ئوقۇش ئەلۋەتتە ياخشى بولىدۇ، رەھبەرلەرنىڭ ئوقۇمىغان بۇنداق كىشىلەرنى ئىمامىلىققا تەيىن قىلىپ قويۇشى توغرا بولمايدۇ، ئەگەر ئۇنداق بولمىغاندا ئۇلارغا گۇناھتا شېرىك بولىدۇ". ["ئەلمۇغنى" 3 ـ توم 29-32 ـ بەتلەر].

دائىمي كومىتېت ئۆلىمالىرى مۇنداق دەيدۇ: " قىرائەتتە خاتا كەتكۈچىنىڭ خاتالىقى ئايەتنىڭ مەنىسىنى ئۆزگەرتىۋەتمەيدىغان ھالەتتە بولغان تەقدىردە، مۇمكىن بولسا قىرائەتنى توغرا قىلىدىغان كىشىگە ئىقتىدا قىلىش ياخشىدۇر. ئەگەر غەلەت ئوقۇش پاتىھە سۈرسىدە بولۇپ، ئايەتنىڭ مەنىسىنى ئۆزگەرتىۋېتىدىكەن، ئۇ كىشىگە ئىقتىدا قىلىپ نامان ئادا قىلىش باتىلدۇر. بۇ ئۇ كىشىنىڭ قەستەنلىكىدىن ئەمەس بەلكى غەلەت ئوقۇغانلىقىدىندۇر، مەسىلەن: (ئىييىاكە نەبۇدۇ) دېگەن ئايەتتە كاپ ھەرپىنى زىر ئوقۇش، (ئەنئەمتە ئەلەيھىم) دېگەن ئايەتتە تا ھەرپىنى پىچ ياكى زىر ئوقۇش دېگەندەك، ئەگەر خاتالىقى ئىسىدە تۇتۇشىنىڭ

ئاجىزلىقىدىن بولغان بولسا، ئۆزىدىن بەكرەك ئېسىدە تۇتىدىغان كىشىنىڭ ئىمام بولىشى بەك لايىقتۇر. " سەئۇدى ئەرەبىستان ئىلمى تەتقىقات، دىنى تەشۋىقات، پەتىۋا كومىتېتى پەتىۋالىرى 2 ـ توم 527 ـ بەت.

شەيخ ئابدۇل ئەزىز ئىبنى باز رەھىمەھۇللاھدىن قۇرئاننىڭ ئايەتلىرىنى غەلەت ئوقۇيدىغان ئىمام توغرىسىدا: ئۇ ئىمام ئايەتنىڭ ھەرپىلىرىنى بەزىدە زىيادە قىلىدۇ، بەزىدە چالا ئوقۇيدۇ، بۇ كىشىگە ئىقتىدا قىلىپ نامازئوقۇساق قانداق بولىدۇ؟ دەپ سورالغاندا، شەيخ جاۋاپ بېرىپ مۇنداق دېگەن: " ئەگەر رەببىل ئالەمىين دېگەن ئايەتنى رەببۇل ياكى رەببەل ئالەمىين دەپ غەلەت ئوقۇسىمۇ ئايەتنىڭ مەنىسىگە تەسىر يەتمىسە ئۇ كىشىگە ئىقتىدا قىلىپ نامازئوقۇسا بولىدۇ، ئەمما ئايەتنىڭ مەنىسى ئۆزگىرىپ كېتىدىغان دەرىجىدە غەلەت ئوقۇسا، ئۇ كىشىنى توغرىغا باشلاش ۋە تەلىم بېرىشنىڭ پايدىسى بولمىسا ئۇنىڭغا ئىقتىدا قىلىپ نامازئوقۇلمايدۇ، (ئىيياكە نەبۇدۇ) دېگەن ئايەتتە كاپ ھەرپىنى زىر ئوقۇش، (ئەنئەمتە ئەلەيھىم) دېگەن ئايەتتە تا ھەرپىنى پىچ ياكى زىر ئوقۇش دېگەندەك، ئەگەر تەلىمنى قوبۇل قىلىپ، قىرائىتىنى توغرىلاپ ئوقۇسا ئۇ كىشىنىڭ نامىزى ۋە قىرائىتى توغرا بولىدۇ، مۇسۇلمانغا ھەرقانداق ئەھۋالدا ئۆزىنىڭ مۇسۇلمان قېرىندىشىغا تەلىم بېرىشى يولغا قويۇلغان، چۈنكى مۇسۇلمان دېگەن مۇسۇلمانىنىڭ قېرىندىشى، خاتا كەتسە، توغرا يولغا باشلايدۇ، بىلمەي قالسا ئۆگىتىدۇ، قۇرئان ئوقۇشتا ئارىلىشىپ كېتىپ قالسا دەپ بېرىدۇ ". ["ئىبنى باز پەتىۋالار مەجمۇئەسى" 12 ـ توم 98-99 ـ بەتلەر].

ئىككىنچى: "يا لەتىپ" دېگەن سۆزنى تەكرار يۈز قېتىم دەيدىغان ئىشقا كەلسەك، گەرچە بۇنى مۇسۇلمان كىشى يالغۇز دېگەندىمۇ بۇنىڭ بىدئەت ئىكەنلىكىگە شەك يوق، چۈنكى بۇ تولۇق جۈملە ئەمەس، ئۇ پەقەت ئاللاھ تائالانى چاقىرىشتىن ئىبارەتتۇر، ئۇنىڭدىن كېيىن نېمە؟ ئۇ رەببىدىن نېمە تەلەپ قىلماقچى؟ رەببىنى ماختىماقچىمۇ؟ بۇنىڭدىنمۇ بىر نەرسە يوق، ئەگەر بۇ سۆزنى جامائەت شەكىلدە دېگەن بولسا ئىدى، بۇمۇ بىر بىدئەت بولاتتى. بۇ ھەقتە ئۆلىمالارنىڭ 22457 ـ ۋە 26867 ـ نومۇرلۇق سوئالدىكى سۆزلىرىگە قارالسۇن.

ھەممىدىن توغرىنى ئاللاھ تائالا ياخشى بىلگۈچىدۇر.